

İNNOVASYON KONUSU ÜZERİNE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERE YÖNELİK BİR İÇERİK ANALİZİ

A CONTENT ANALYSIS OF GRADUATE THESES ON INNOVATION

Öğr. Gör. Dr. Beyza ERER

Selçuk Üniversitesi

Sosyal Bilimler MYO

İşletme Yönetimi Bölümü

beyzaerer@selcuk.edu.tr

ORCID: 0000-0003-0083-7102

Öğr. Gör. Dr. Mehmet ŞAHİN

Selçuk Üniversitesi

Sosyal Bilimler MYO

İşletme Yönetimi

sahinmehmet@selcuk.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0580-8653

Öz

İnnovasyon 2000'li yıllarla birlikte iş dünyasını etkisi altına alan ve önemli kavramlardan biri olarak popüler hale gelen, alan yazında oldukça çok çalışılmış ve halen de çalışılmaya devam edilen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, inovasyon konusunda Türkiye'de hazırlanmış lisansüstü tez çalışmalarını inceleyerek bu alanda yapılan çalışmaların durum tespitini yapmaktır. Yüksek Öğretim Kurumu'nun tez merkezinde bulunan 399 tez çalışması araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında yer alan tezler; yayımlandığı yıl, hazırlandığı üniversite, bağlı olduğu enstitü, ana bilim dalı, bilim dalı, tezin türü ve konunun ilişkilendirildiği diğer konular gibi boyutlar üzerinden incelenmiştir. Verilerin analizinde nicel araştırma yöntemlerinden biri olan "içerik analizi" tekniği kullanılmıştır. Analiz sonucuna göre, inovasyon konusuyla ilgili yapılan tezlerde özellikle 2014 yılından sonra artış olduğu görülmüştür. İncelenen tezlerin çoğunun işletme alanında yoğunlaştığı ve diğer bölümlerde sınırlı sayıda kaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca inovasyonun birçok farklı konuyla ilişkilendirildiği görülmüş ve konunun özel sektör başta olmak üzere eğitim, sağlık ve hizmet sektörü gibi birçok sektörde ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'de bu çalışmalar çok olmakla birlikte tüm alanlarda yapılmış yeterli seviyede çalışma bulunmamaktadır. Gelecek çalışmalarda farklı alanlarda yapılan çalışmalar ile birlikte inovasyon kavramının tüm alanlarda yaygınlaşarak etkisinin artacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnnovasyon, Nicel Araştırma Yöntemi, İçerik Analizi, Tez Çalışmaları.

Abstract

The phenomenon of innovation, which has been influenced by the business world in the 2000s and has become popular as one of the important concepts, is a concept that has been studied very much and is still being studied. The aim of the study is to examine the postgraduate thesis studies on innovation in Turkey and to determine the situation of the studies in this field. The sample of the research consists of 399 theses in the thesis center of the Higher Education Institution. Theses within the scope of the research was examined; the year it was published, the university it was prepared, the institute to which it was affiliated, the main science, the science, the type of the thesis and the other related topics. In the analysis of the data, one of the quantitative research methods, "content analysis" technique was used. According to the results of the analysis, it is seen that there has been an increase in the theses about innovation subject especially after 2014. It was found that most of the theses examined were concentrated in the field of business administration and remained limited in other departments. Furthermore, it was seen that innovation was related to many different subjects and it was reached that the issue was addressed in many sectors such as education, health and service sectors, especially in the private sector. Although there are lots of studies on this subject in Turkey, there are no adequate studies in all areas. It is thought that the concept of innovation will become widespread in all areas with the studies carried out in different fields in the future.

Keywords: Innovation, Quantitative Research Method, Content Analysis, Thesis Studies.

1. GİRİŐ

Günümüz bilgi ağında hızla değişen teknoloji ve rekabet koşulları gereği inovasyon işletmeler için vazgeçilmez bir unsur olarak görölmektedir. ünkü işletmeler hızlı ve sonuçları belirsiz olan iç ve dış çevre unsurlarının değişimine ilişkin küresel rekabette faaliyette bulunmak, teknolojik değişimlere cevap verebilmek, karlılıklarını arttırabilmek ve hatta varlıklarını sürdürebilmek için yenilik yapmak zorundadırlar. Dolayısıyla inovasyon değişiklikler ve gelişmeler karşısında işletmelerin daha esnek olabileceği iyi bir çözüm olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilginin ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürölmesi şeklinde tanımlanan inovasyon yaşamın bütün alanlarını; ürün ve hizmetleri, ekonomiyi, sosyal ve demokratik durumu kısaca her türlü olguyu kapsayan genişliktedir. Özellikle iş dünyasının yanı sıra kültür, sanat, spor, sağlık ve eğitim gibi sosyal olguları da içermesi inovasyonun kolay bir kavram olmadığının ve önemli bir kavram olduğunun göstergesidir. Bu çalışmada amaç; öncelikle inovasyon hakkında kavramsal olarak bilgi vermek daha sonra içerik analizi tekniğini kullanarak ölkemizde inovasyon ile ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmalarını incelemek, ortak noktalarını belirlemek ve gelecekte yapılacak olan çalışmalara yol göstermektir. Çalışma, Türkiye’de çok fazla sayıda tez yazılmış bir konu olan inovasyonun seçilmesinde ve bu konu ile ilgili yazılan tezlerin içeriğinin tek bir yayında toplanarak tüm tezlerin ortak özelliklerini ve farklılıklarını ortaya koyması açısından ilgi çekici olduğu düşünölmektedir. Bu doğrultuda daha önce bu kadar detaylı bir çalışma yapılmamış olması bu çalışmanın farklılığını ortaya koymaktadır. Araştırma konusu olarak ölkemizde inovasyon konusunda yapılmış tezlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi ve bu tezlerin ortak noktalarının neler olduğunun ortaya konulması araştırmanın sorusunu oluşturmaktadır. Araştırma konusunun geniş olması ve çok fazla sayıda tez yazılmış olması sebebiyle çalışmada gruplandırma ve incelenecek unsurların seçimi noktasında kısıtlamaya gidilmiştir. Aynı zamanda araştırmanın bir başka sınırlılığı da bazı tezlerin erişime kısıtlanmasıdır. Bu doğrultuda kısıtlı olan tezlerin özet bölümlerinden çıkarım yapılarak bu tezler araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışma sonucunda inovasyon konusunda hazırlanmış tezlerin ortak noktaları ortaya konularak ileride yapılacak çalışmalarda araştırmacıların bu ortak noktalar üzerinden veya eksik bırakılan noktalar üzerinde çalışma yaparak bu eksik noktaların kapatılması açısından yol gösterici olacağı düşünölmektedir.

2. İNOVASYON İÇİN KAVRAMSAL BİR İRDELEME

Son yıllarda inovasyon hem ekonomik faaliyetlerin önemli bir amacı iken hem de işletmelerin ve ölkelerin küresel piyasada rekabet avantajı elde etmeleri ve bu rekabeti sürdürülebilir hale getirmeleri açısından önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü belirsiz çevre koşulları altında işletmeler inovasyon sayesinde çok daha hızlı uyum sağlama yeteneğine sahip olduklarından dolayı inovasyon onlar için anahtar yaşam stratejisi niteliğindedir (Pınar, 2014: 16). Ayrıca Japonya, Hollanda, İsveç ve Singapur gibi yüksek rekabet gücüne sahip olan ölkelere bakıldığında rekabet avantajının ucuz emekten değil; yaratıcılıktan ve beyin gücünden yani inovasyon yeteneklerinden kaynaklandığı görölmektedir (Yılmaz ve İncekaş, 2018: 155). Bu kapsamda, inovasyonun işletmeleri ve ölkeleri her açıdan etkilemesi onu büyük ölçüde önemli hale getirmiştir.

Latince bir kelime olan inovasyon “innovatus” sözcüğünden türemiş olup; “Toplumsal, kültürel ve idari ortamda yeni yöntemlerin kullanılmaya başlaması” anlamını taşımaktadır. Türkçe’de “yenilik”, “yenileme” ve “yenilikçilik” gibi kelimelerle karşılık bulmaya çalışılsa da bu kelimelerin yapmış olduğu çağrışımlar inovasyon kelimesinin gerçek anlamını vermemektedir (Elçi, 2008: 1). Bu durumu Peter F. Drucker “21. Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları” isimli kitabında řu şekilde belirtmiştir: “Yenilik ve inovasyonun birbiri ile karıştırılması bir yöneticinin düşebileceği en büyük tuzaklardan biridir”. İnovasyonu yenilikten ayıran en önemli özelliğin ise yaratmış olduğu değer olduğunu belirtmiştir (Drucker, 2014). Dolayısıyla inovasyon kavram olarak hem “yenileme” sürecini hem de bu süreç sonunda ortaya çıkan katma değeri kapsamaktadır (Kartal ve Kantek, 2018: 58).

İnovasyona ilişkin yapılmış birçok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

• Business Dictionary'ye göre inovasyon, "Bir fikrin veya buluşun, değer yaratan ya da müşterilerin satın alacağı bir mal veya hizmete dönüştürülmesi" şeklinde tanımlanmaktadır (www.businessdictionary.com).

• Oslo Manual'e göre inovasyon, "örgüt faaliyetlerinde ya da dış çevre ile ilişkilerde ürünün, hizmetin, sürecin, örgütsel yönetimin veya pazarlama yönetiminin büyük ölçüde geliştirilmesi veya yeniden uygulanması" olarak tanımlanmaktadır (www.oecd-ilibrary.org).

• İnovasyon, daha önce hiç düşünülmemiş olan yeni fikirlerin ticari olarak uygulanması ve bu uygulama sonucunda rekabet gücünün artırılmasıdır (Kırım, 2006: 5).

• İnovasyon, yeni mal ya da hizmetlerin, yeni üretim süreçlerinin, yeni pazarlama yöntemlerinin, yeni yönetsel yapıların ya da yeni organizasyonların yapılmasıdır (Abouzeedan, 2011: 39).

• İnovasyon, yeni ve faydalı bir ürünün oluşturulması ve pazara sunulması ile ilgili bilginin kullanımını kapsayan bir süreç olarak ifade edilmektedir (Örücü vd., 2011: 62).

• İnovasyon, yeni hizmetler ya da ürünler tasarlamak, yeni üretim ve sunum yöntemleri kullanmaktır (Kılıç ve Keklik, 2012: 97).

Yukarıda yer alan tanımlardan yola çıkarak genel anlamda inovasyon; yeni fikirlerin (ürün, hizmet, süreç, yöntem, metod) ekonomik ve sosyal katma değer yaratan çıktılara dönüştürülmesidir. İnovasyon girişimleriyle, yeni yöntemler benimseyerek fırsatları değerlendirmek ya da yeni fırsatlar yaratıp işletmelerin etkinliğine ve rekabet edilebilirliğine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır (Damanpour ve Wischnevsky, 2006: 272). Bu yolla işletmeler hem teknolojinin gerisinde kalmamakta hem de sürekli değişim gösteren müşteri istek ve ihtiyaçlarına karşı doğru bir şekilde cevap vererek müşteri bağlılığı oluşturmaktadır (Naktiyok, 2007).

İnovasyon işletmelerin bütün faaliyetlerine yansımaktadır. Uygulandığı alanlara ve yaratmış olduğu etkiye göre inovasyona ait birçok farklı sınıflandırmalar yapıldığı görülmektedir. Bu kapsamda, inovasyon oluşturduğu değişimin ve farklılığın yani önem derecesine göre; radikal ve artımsal olarak sınıflandırılırken, uygulama alanlarına göre; ürün/hizmet, süreç, pazarlama ve organizasyonel inovasyon olarak sınıflandırılmaktadır (Ömür, 2016: 40).

2.1.Önemine Göre İnovasyon Türleri

➤ **Radikal İnovasyon:** Ar-Ge faaliyetleri sonucunda daha önce hiç kullanılmamış veya denenmemiş yeni bir ürün, hizmet, süreç veya metodların geliştirilerek önemli atılımlar ile birlikte ekonomik ve sosyal faydaya dönüştürülmesidir (Demirci vd. 2012:18). Bu tarz inovasyonlar hem yeni bileşenlerin geliştirilmesi hem de sistemin yapısında değişikliklerin yapılması ile gerçekleştirilir.

➤ **Artımsal İnovasyon:** Büyük bir ar-ge çalışmasına ihtiyaç duyulmadan mevcut ürün, hizmet, süreç ve metodlarda küçük küçük ve kademe kademe gerçekleştirilen gelişmelerin sürekli birikimidir. Bütün ilerlemeler küçük olsa bile sürekli bu yönde yapılan gelişmeler nihayetinde büyük bir etki ile sonuçlanacaktır (Yiğit, 2015: 2). Bu tarz inovasyonlar farklı sektörlerde sıklıkla yapılmakta ve işletmelere müşterileri ve tedarikçileri ile ilişkilerini arzu ettikleri şekle dönüştürme, pazar yapısını yeniden yapılandırma ve var olan ürün ve hizmetler yerine yerini alacak ürün ve hizmetler sunma olanağı sağlar.

2.2. Kullanıldığı Alana Göre İnovasyon Türleri

➤ **Ürün/Hizmet İnovasyonu:** Mevcut özellikleri veya öngörülen kullanımlarına göre yeni ya da büyük ölçüde iyileştirilmiş bir ürün ya da hizmetin ortaya konulması sürecidir (Örtlek, 2015: 8).

➤ **Süreç İnovasyonu:** Mevcut ürün ya da hizmetleri daha kaliteli, daha hızlı ve daha az maliyetle üretmeyi sağlayacak uygulamaların geliştirilme sürecidir (Kartal ve Kantek, 2018: 58). Bir başka deyişle süreç inovasyonu, üretim veya teslimat metodlarının büyük ölçüde iyileştirilmiş uygulamalarıdır.

➤ **Pazarlama İnovasyonu:** İşletmedeki yeni pazarlama uygulamaları ile ilgili olan pazarlama inovasyonu, ürünün tasarımında, şekillendirilmesinde, ambalajında, promosyonunda, belli bir noktada

konumlandırılmasında ve fiyatlandırılmasında yeni yöntemlerin benimsenmesini içermektedir (OECD, 2005).

➤ **Örgütsel İnovasyon:** İşletmelerin ticari uygulamalarında, işyeri organizasyonlarında veya dış ilişkilerinde yeni örgütsel sistem, yöntem veya görevlerin uygulanmasıdır (OECD ve Eurostat, 2005). Örgütsel inovasyon sayesinde çoğu işletme yüksek kaliteyle düşük maliyet elde ederek rekabet avantajı sağlamaktadır.

Bu sınıflandırmalar haricinde literatürde düzen bozucu inovasyon, keşif inovasyonu, açık inovasyon, kapalı inovasyon, uygulama inovasyonu, stratejik deneyim inovasyonu, alt pazar inovasyonu, marka ve yönetim inovasyonu gibi sınıflandırmaların da yapıldığı görülmektedir (Kılıç ve Keklik, 2012: 99).

3. YÖNTEM

Araştırmanın amacı, inovasyon konusunda hazırlanmış olan ulusal lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Bu kapsamda araştırma betimleyici bir çalışma olarak tasarlanmış olup, araştırmada “içerik analizi” tekniğı kullanılmıştır. İçerik analizi, araştırmacıya incelemek istediğı konu hakkında net ölçütler sağlamasından ve istatistiksel olarak çözümlene yöntemi yönünden geçerli olmasından dolayı önemli bir tekniktir.

Araştırmamızda inovasyon konusunda literatür taraması yapılarak 1998-2019 yılları arasında yapılan 399 adet lisansüstü tez çalışmasına yer verilmiştir. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nde bulunan basılı tezlere “inovasyon” anahtar kavramı ile 20.11.2019-10.12.2019 tarihleri arasında tarama yapılmıştır. Söz konusu tez çalışmaları irdelenerek ortak noktaları tespit edilmiştir. Çalışmalar; tamamladıkları yıl, hazırlandığı üniversite, bağı olduğu enstitü, ana bilim dalı ve bilim dalı, tez türü ve diğer konularla ilişkisi yönünden incelenmiştir. Tez merkezinde bulunan 399 tez çalışmasının 368’i izinli geriye kalan 31’i ise izinsiz olup, tezlerin tamamı (izinsiz olanlar da dâhil) tez künyesindeki bilgilerden yararlanarak araştırma kapsamına alınmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmamızın bu bölümünde içerik analizi tekniğı ile elde edilen veriler tablolar haline getirilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda tezlerin yıllara göre, hazırlandığı üniversitelere göre, hazırlandığı enstitülere, hazırlandığı anabilim dallarına göre, hazırlandığı bilim dallarına göre dağılımı, izin durumuna göre ve ilişkilendirildiğı değişkenlere göre dağılımı tabloları sunulmaktadır.

Tablo 1: İnovasyon Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Sayı	Yüzde	Yıl	Sayı	Yüzde
1998	1	0,25	2011	16	4
2001	1	0,25	2012	29	7,26
2002	2	0,50	2013	20	5
2003	1	0,25	2014	22	5,56
2006	5	1,25	2015	37	9,27
2007	4	1	2016	33	8,27
2008	12	3	2017	51	12,78
2009	10	2,50	2018	54	13,53
2010	19	4,76	2019	82	20,55

İnovasyon konusunda yapılan lisansüstü tezlere yıllar itibariyle bakıldığında, konu ile ilgili tez çalışmalarına 1998 yılında başlandığı ve hemen hemen her yıl düzenli olabilecek bir sayıda çalışmalar yapılmış olsa da en fazla çalışmanın 2019 yılı içerisinde en az çalışmanın ise 1998, 2001 ve 2003 yıllarında yapıldığı görülmektedir. Günümüze yaklaştıkça araştırma sayılarında artışın olması hatta bu artışın özellikle 2014 yılından sonra hız kazanması ülkemizde inovasyon konusuna verilen önemin bir göstergesidir.

İnovasyon konusunda yapılmış olan tezlerin hazırlandığı üniversitelere göre dağılımları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Tezlerin Hazırlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Sayı	%	Üniversite	Sayı	%
Abant İzzet Baysal	1	0,25	İstanbul Arel	3	0,75
Adıyaman	1	0,25	İstanbul Aydın	3	0,75
Adnan Menderes	3	0,75	İstanbul Bilgi	2	0,5
Afyon Kocatepe	1	0,25	İstanbul Gelişim	3	0,75
Ağrı İbrahim Çeçen	1	0,25	İstanbul Kültür	3	0,75
Akdeniz	8	2	İstanbul Medipol	1	0,25
Aksaray	3	0,75	İstanbul Okan	1	0,25
Anadolu	3	0,75	İstanbul Sabahattin Zaim	1	0,25
Ankara	5	1,25	İstanbul Şehir	1	0,25
Ankara Yıldırım Beyazıt	1	0,25	İstanbul Teknik	14	3,5
Atatürk	5	1,25	İstanbul Ticaret	2	0,5
Avrasya	1	0,25	İstanbul	26	6,5
Adnan Menderes	3	0,75	İzmir Ekonomi	1	0,25
Bahçeşehir	7	1,75	İzmir Katip Çelebi	7	1,75
Balıkesir	3	0,75	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	1	0,25
Bartın	1	0,25	Kadir Has	1	0,75
Başkent	1	0,25	Kafkas	2	0,5
Beykent	12	3	Kahramanmaraş Sütçü İmam	5	1,25
Bilecik Şeyh Edebali	2	0,5	Kara Harp Okulu Komutanlığı	2	0,5
Bingöl	1	0,25	Karabük	2	0,5
Boğaziçi	6	1,50	Karadeniz Teknik	5	1,25
Bursa Teknik	1	0,25	Karamanoğlu Mehmetbey	3	0,75
Celal Bayar	1	0,25	Kastamonu	2	0,5
Cumhuriyet	2	0,5	Kocaeli	1	0,25
Çağ	1	0,25	Konya Teknik	1	0,25
Çanakkale Onsekiz Mart	4	1	KTO Karatay	6	1,5
Çankaya	1	0,25	Maltepe	2	0,5
Çankırı Karatekin	3	0,75	Marmara	21	5,26
Çukurova	8	2	Mersin	4	1
Dicle	2	0,5	Mimar Sinan Güzel Sanatlar	4	1
Doğuş	1	0,25	Muğla	1	0,25
Dokuz Eylül	16	4	Necmettin Erbakan	1	0,25
Dumlupınar	7	1,75	Niğde	2	0,5
Düzce	6	1,5	Nişantaşı	1	0,25
Ege	7	1,75	Nuh Naci Yazgan	1	0,25
Erciyes	6	1,5	Okan	5	1,25
Erzincan Binali Yıldırım	1	0,25	Ondokuz Mayıs	3	0,75
Eskişehir Osmangazi	1	0,25	Orta Doğu Teknik	16	4
Fatih	1	0,25	Pamukkale	7	1,75
Fırat	1	0,25	Sabancı	4	1
Galatasaray	1	0,25	Sakarya	3	0,75
Gazi	7	1,75	Selçuk	8	2
Gaziantep	6	1,5	Süleyman Demirel	9	2,25
Gazi Osmanpaşa	1	0,25	TOBB Ekonomi ve Teknoloji	2	0,5
Gebze Teknik	4	1	Toros	1	0,25
Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	6	1,5	Trakya	2	0,5
Gediz	1	0,25	Ufuk	1	0,25
Hacettepe	2	0,5	Uludağ	2	0,5
Haliç	2	0,5	Uşak	1	0,25
Hasan Kalyoncu	6	1,5	Üsküdar	1	0,25
HİTİT	1	0,25	Yaşar	1	0,25
Işık	1	0,25	Yeditepe	10	2,5
İhsan Doğramacı Bilkent	1	0,25	Yıldırım Beyazıt	2	0,5
İnönü	4	1	Yıldız Teknik	5	1,25

Tablo 2'ye göre, inovasyon konusunda en fazla tez çalışmasının %6,5 oranında "İstanbul Üniversitesi" tarafından hazırlandığı görülmektedir. Genel olarak araştırmanın yapıldığı illere bakıldığında ise İstanbul'daki üniversitelerde (İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi) nicel olarak daha fazla çalışmanın yapıldığı dikkat çekmektedir.

Tablo 3. Tezlerin Hazırlandığı Enstitüye Göre Dağılımı

Enstitü	Sayı	%	Enstitü	Sayı	%
Sosyal Bilimler	332	83,2	Bankacılık ve Sigortacılık Bilimleri	2	0,50
Fen Bilimleri	37	9,3	Savunma Bilimleri	2	0,50
Eğitim Bilimleri	10	2,5	Enformatik Bilimi	1	0,25
Sağlık Bilimleri	5	1,25	Ekonomi ve Sosyal Bilimi	1	0,25
Mühendislik ve Fen Bilimleri	4	1	Bilişim Bilimi	1	0,25
Lisansüstü Eğitim Bilimi	3	0,75	Lisansüstü Programlar Bilimleri	1	0,25

İnovasyon konulu tezlerin en fazla Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde (332 adet ve %83,2'sinin) hazırlanmış olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise %9,3 oranla Fen Bilimleri Enstitüsünün yer aldığı görülmektedir. Ayrıca diğer Enstitülerde inovasyon konusunda yapılan tezlerin azlığı dikkat çekmektedir.

Tablo 4. Tezlerin Hazırlandığı Anabilim Dalına Göre Dağılımı

Anabilim Dalı	Sayı	Yüzde	Anabilim Dalı	Sayı	Yüzde
İşletme	87	21,8	Bilgi Yönetimi	2	0,5
İktisat	70	17,5	Çalışma İktisadı	2	0,5
Eğitim Bilimleri	24	6	Tasarım	4	1
Endüstri Mühendisliği	24	6	Coğrafya	1	0,25
İşletme Yönetimi	16	4	Sosyoloji	1	0,25
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	13	3,25	Beden Eğitimi ve Spor	2	0,5
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	9	2,25	Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları	1	0,25
İnovasyon ve Girişimcilik	7	1,75	Bankacılık ve Finans	1	0,25
Kamu Yönetimi	6	1,5	Finans ve Bankacılık	3	0,75
Endüstri Ürünleri Tasarımı	6	1,5	Teknoloji ve Bilgi Yönetimi	1	0,25
Toplam Kalite Yönetimi	5	1,25	İktisat Politikası	2	0,5
İnşaat Mühendisliği	5	1,25	Mühendislik Yönetimi	1	0,25
Fen Bilimi	4	1	Tekstil Mühendisliği	1	0,25
İşletme Mühendisliği	4	1	Bilişim Sistemleri	1	0,25
Bankacılık	3	0,75	Finansal İktisat	2	0,5
İnsan Kaynakları Yönetimi ve Kariyer Danışmanlığı	2	0,5	Bilim ve Teknoloji Politikası Çalışmaları	3	0,75
Büro Yönetimi Eğitimi	2	0,5	Makine Eğitimi	1	0,25
Yönetim ve Organizasyon	2	0,5	Sağlık Yönetimi	6	1,5
Mimarlık	2	0,5	Strateji Bilimi	5	1,25
İlköğretim	2	0,5	Yönetim Bilimleri	3	0,75
Spor Yöneticiliği	1	0,25	Sanat Yönetimi	1	0,25
Sigortacılık	1	0,25	İşletme Eğitimi	3	0,75
Ekonometri	1	0,25	Maliye	5	1,25
Malzeme Tedarik ve Lojistik Yönetim	1	0,25	Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik	4	1
Elektrik ve Elektronik Mühendisliği	1	0,25	Sağlık Kurumları İşletmeciliği	1	0,25
Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik	1	0,25	Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi	6	1,5
Uluslararası Ticaret ve Lojistik	1	0,25	Endüstri ve Sistemler Mühendisliği	1	0,25
Genel İşletmecilik	1	0,25	Halkla İlişkiler	1	0,25
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	1	0,25	Yönetim Bilişim Sistemleri	2	0,5
Eğitim Yönetimi Teftişi Plan. Ekonomisi	1	0,25	Eğitim Yönetimi ve Denetimi	1	0,25
İletişim	1	0,25	Avrupa Çalışmaları	2	0,5
Seramik Mühendisliği	1	0,25	Teknoloji Yönetimi	1	0,25
Tarım Ekonomisi	1	0,25	Turizm İşletmeciliği	14	3,5
İstatistik	1	0,25	Uluslararası Ticaret	1	0,25
Endüstriyel Tasarım	1	0,25	Şehir ve Bölge Planlama	1	0,25
Sosyal Politika	1	0,25	İstanbul Araştırmaları	3	0,75

Araştırma kapsamındaki tezler ana bilim dalı bazında incelendiğinde, Tablo 4'te inovasyon konulu tezlerin en fazla İşletme Anabilim Dalı'nda (87 adet ve %21,8'inin) hazırlandığı görülmektedir. İktisat Anabilim Dalı 70 adet teze yani %17,5 oranla İşletme Anabilim Dalını takip etmektedir.

Tablo 5. Tezlerin Hazırlandığı Bilim Dalına Göre Dağılımı

Bilim Dalı	Sayı	Yüzde	Bilim Dalı	Sayı	Yüzde
İşletme	30	17,24	İşletme Yönetimi	11	6,32
İşletme Yönetimi ve Organizasyon	9	5,17	Sürdürülebilir Büyüme ve Kalite Yönetimi	2	1,15
Üretim Yönetimi ve Planlaması	6	3,45	Tasarım, Teknoloji ve Toplum	1	0,57
İnsan Kaynakları Yönetimi	4	2,3	Eğitim Programları ve Öğretim	2	1,15
Eğitim Yönetimi ve Denetimi	3	1,72	Eğitim Yönetimi Teftişi, Plan Ekonomisi	3	1,72
Bilgi ve İnovasyon Yönetimi	3	1,72	Eğitim Programlar ve Öğretim	1	0,57
Endüstri Mühendisliği	2	1,15	Yapı Mühendisliği	2	1,15
Kamu Yönetimi	2	1,15	İstanbul Araştırmaları	1	0,57
İşletme Eğitimi	1	0,57	Pazarlama	3	1,72
Finans ve Bankacılık	1	0,57	İktisat Politikası	7	4,03
Muhasebe ve Finans	1	0,57	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	3	1,72
Maliye	1	0,57	İktisat	7	4,03
Yönetim Ekonomisi	1	0,57	Uluslararası İktisat	3	1,72
Halkla İlişkiler	1	0,57	Kalite Yönetimi	2	1,15
Kalkınma İktisadı ve İktisadi Büyüme	1	0,57	Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	1	0,57
İnovasyon, Girişimcilik ve Yönetim	1	0,57	İnsan Kaynakları ve Örgütsel Değişim	1	0,57
Uluslararası Kalite Yönetimi	1	0,57	İktisat Gelişme ve Uluslararası İktisat	2	1,15
Yönetim Bilişim Sistemleri	1	0,57	Fen ve Teknoloji Politikası	2	1,15
Uluslararası İşletmecilik	1	0,57	Yönetim ve Organizasyon	31	17,81
Eğitim Yönetimi	1	0,57	Fen Bilgisi Eğitimi	1	0,57
Beşerî ve İktisadi Coğrafya	1	0,57	Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi	1	0,57
İnşaat Mühendisliği	1	0,57	Mühendislik Yönetimi	1	0,57
Eğitim Yönetimi ve Denetçiliği	1	0,57	Teknoloji ve Sanayi İktisadı	1	0,57
Giyim Sanatları Eğitimi	1	0,57	Yönetim Bilimleri	1	0,57
Endüstri İlişkiler ve İnsan Kaynakları	1	0,57	Gıda Ekonomisi ve İşletmeciliği	1	0,57
Sağlık Kurumları Yönetimi	1	0,57	Eğitim Yönetimi ve Planlaması	1	0,57
Bankacılık ve Finans	1	0,57	Mimari Tasarım	1	0,57
Kalite Yönetimi	1	0,57	Strateji	2	1,15

İnovasyon kapsamındaki tezlerin hazırlandığı bilim dalına göre dağılımları Tablo 5'te yer almakta ve en fazla tezin Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı'nda (31 adet ve %17,8) yapıldığı görülmektedir.

Tablo 6. Tezlerin Türü, İzin Durumu ve Değişkenler ile İlişkisine Ait Bulgular

Değişken	Kategori	Sayı	Yüzde
Tez Türü	Yüksek Lisans	296	74,2
	Doktora	103	25,8
Tezin Durumu	İzinli	368	92,2
	İzinsiz	31	7,8
İnovasyonun Belli Değişkenler ile İlişkisi	İlişkilendirilmiş	254	63,7
	İlişkilendirilmemiş	145	36,3

Çalışma kapsamındaki inovasyon konulu tezlerin türüne, durumuna ve ilişkilendirildiği değişkenlere ait dağılımı Tablo 6'da gösterilmektedir. Bu kapsamda konu üzerine en fazla tez %74,2 oranında yüksek lisans düzeyinde yazılmıştır. Çalışma kapsamındaki tezlerin %92,2'si izinli durumda iken %7,8'i izinsiz durumdadır. Ayrıca inovasyon konusunun belli değişkenler ile ilişkisine bakıldığında ise, büyük bir çoğunluğu oluşturan 254 tezin (%63,7) başka değişkenler ile ilişkilendirilmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Tezlerin İlişkilendirildiği Değişkenlere Ait Bulgular

İnovasyonun İlişkilendirildiği Değişkenler	Sayı	Yüzde	İnovasyonun İlişkilendirildiği Değişkenler	Sayı	Yüzde
Performans (Örgüt, İşletme, Çalışan, Ürün, Takım, İhracat, Kurumsal)	31	12,2	Teknoloji ve Sosyal Kapasite	1	0,39
Girişimcilik	17	6,69	Ekonomik Büyüme-Gelişme	16	6,29
Bilgi Yönetimi	16	6,29	Ürün Geliştirme	2	0,78
KOBİ	13	5,11	Teknopark	2	0,78
Örgüt Kültürü	13	5,11	Tüketici Değeri	1	0,39
İnsan Kaynakları Yönetimi	8	3,14	Pazarlama	4	1,57
İktisadi Kalkınma	7	2,75	Kapitalizm	1	0,39
Toplam Kalite Yönetimi	5	1,96	Yoksulluk	1	0,39
Entelektüel Sermaye	4	1,57	Değişim	3	1,18
Devlet Desteği	3	1,18	Tüketim Kültürü	2	0,78
Avrupa Birliği Uyumu	2	0,78	Rekabet	11	4,33
Sosyal Sermaye	2	0,78	Sosyal Fayda	1	0,39
Kamu Politikası	2	0,78	Algılanan Yönetim	1	0,39
Sosyal Sermaye	2	0,78	Sosyal Tasarım	1	0,39
İstihdam	2	0,78	Tüketici Tutumu	1	0,39
Eğitim	1	0,39	Motivasyon	1	0,39
Mühendislik	1	0,39	Üniversite-Sanayi İşbirliği	2	0,78
Dinamik Dışsallık	1	0,39	Liderlik	9	3,54
Sürdürülebilir Kalkınma	1	0,39	Yönetim Kültürü	1	0,39
Yönetim	1	0,39	Teknoloji	5	1,96
Sistem Dinamiği	1	0,39	Ar-Ge	8	3,14
Kümelenme	1	0,39	Kriz	1	0,39
Kurum Kimliği	1	0,39	Kalite	2	0,78
Patent	1	0,39	Sürdürülebilirlik	2	0,78
Personel Güçlendirme	1	0,39	Marka	3	1,18
Marka	1	0,39	Örgütsel Öğrenme	5	1,96
Örgütsel Destek	1	0,39	Stratejik Oryantasyon	1	0,39
Bankacılık	1	0,39	Sosyal Medya Kullanımı	1	0,39
Finansal Bariyerler	1	0,39	Müşteri Memnuniyeti	1	0,39
Firma Değeri	1	0,39	Kültürel Farklılık	1	0,39
Ürün Kimliği	1	0,39	Yaratıcı Düşünme	2	0,78
Stratejik Yönetim	1	0,39	Küreselleşme	1	0,39
Uluslararasılaşma	1	0,39	Kişilik Özellikleri	1	0,39
Stratejik Planlama	1	0,39	Örgütsel İmaj	1	0,39
Yer Seçim Tercihleri	1	0,39	Örgütsel Bağlılık	1	0,39
Güven	1	0,39	İşletme İtibarı	1	0,39
Finansal Getiri	1	0,39	Tedarik Zinciri	2	0,78
Firma Dinamikleri	1	0,39	Dış Kaynak Kullanımı	1	0,39
Takım Çalışması	1	0,39	Kariyer	1	0,39
Kurumsallaşma	1	0,39	Değişim Mühendisliği	1	0,39

Tablo 7’de inovasyon konusunun ilişkilendirildiği değişkenlere ait dağılım gösterilmektedir. Tablo 7’ye göre birçok değişken ile ilişkilendirilen inovasyonun en fazla performans (örgütsel performans, işletme performansı, çalışan performansı, ihracat performansı, ürün performansı, takım performansı, kurumsal performans gibi) ile ilgili değişkenlerle birlikte ele alındığı görülmektedir. Bunun dışında inovasyonun girişimcilik, bilgi yönetimi, ekonomik büyüme, KOBİ, örgüt kültürü ve rekabet değişkenleriyle ilişkilendirilmiş birçok ayrı tez çalışmasının yapıldığı görülmektedir.

5. SONUÇ

İnovasyon kavramı hem ulusal hem de uluslararası ölçekte önemli konular arasında yer almakta ve kullanımı gün geçtikçe daha yaygın hale gelmektedir. Çünkü inovasyon işletmelere rekabet avantajı sağlayarak ülkelerin kalkınmasında da kilit rol oynamaktadır. Bu kapsamda çalışmanın amacı, Türkiye’de inovasyon ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tez çalışmalarının içerik analizi ile incelenmesidir. Bu doğrultuda çok fazla sayıda tez hazırlanmış olan inovasyon konusunun ilgi çekici bir konu olduğu gerçeği göz önüne alınarak bu çalışmaların tek bir çatı altında toplanması açısından dikkat çekeceği düşünülmüştür. Daha önce inovasyon konusunu inceleyen çalışmalar yapılmış olsa da bu kadar fazla yayının incelendiği başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Fazla sayıda tez hazırlanmış

olması inceleme ve gruplama yapılırken çeşitli kısıtlamalara gidilmesi gerekliliği doğurmuştur. Bu doğrultuda mümkün olduğu kadar ortak noktalar bir araya getirilmeye çalışılmıştır.

İncelenen çalışmalardan elde edilen bulgulara göre, inovasyon konusu üzerine oldukça çok sayıda çalışmanın yapıldığı ve söz konusu çalışmalarda özellikle 2014 yılından sonra artış yaşandığı saptanmıştır. Tez sayılarındaki yaşanan bu artış lkemizde teorik açıdan inovasyon konusuna verilen önemin göstergesi niteliğindedir. Araştırmaya konu olan tez çalışmalarının toplam 108 farklı üniversitede ve en çok çalışmanın ise İstanbul Üniversitesi'nde (26 tez) hazırlandığı saptanmıştır. Tez çalışmalarının en fazla yapıldığı enstitü 332 adet ile Sosyal Bilimler iken diğer enstitülerde bu sayının azlığı dikkat çekmekte ve bu duruma bağlı olarak en çok çalışma yapılan anabilim dalının İşletme (87 tez), bilim dalının ise Yönetim ve Organizasyon (31 tez) olduğu görölmektedir. Tez çalışmalarının çoğu yüksek lisans (296 adet) kategorisinde yapılmıştır. Ayrıca inovasyon konusunun tezler içinde 254 değişkenle ilişkilendirildiği ve en fazla performans (örgütsel performans, işletme performansı, çalışan performansı, ihracat performansı, ürün performansı, takım performansı, kurumsal performans gibi) ile ilgili değişkenlerle birlikte ele alındığı görölmektedir.

Tez çalışmalarında anket ve görüşmelerin özel sektör, eğitim sektörü, sağlık sektörü ve çeşitli hizmet sektörü olmak üzere birçok sektörde uygulandığı görölmektedir. Sonuç olarak hemen hemen her sektörde karşımıza çıkan ve örgütlerin başarısı için vazgeçilmez bir unsur olan inovasyona sadece belirli alanlarda değil diğer alanlarda da hak ettiği önemin verilmesi gerekmektedir. Çünkü hızlı bir şekilde küreselleşen dünyada ülkeler arası rekabet kaçınılmaz bir hal alırken, böylesi bir ortamda ayakta kalarak başarılı olmanın yolu inovasyona, Ar-Ge'ye ve yeniliğe verilen önemden geçmektedir. Ne yazık ki Türkiye'de bu çalışmalar çok olmakla birlikte tüm alanlarda yapılmış yeterli seviyede çalışma bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu konuda akademisyenlere önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Gelecek çalışmalarda farklı alanlarda yapılan çalışmalar ile birlikte inovasyon kavramının tüm alanlarda yaygınlaşarak etkisinin artacağı düşünölmektedir.

KAYNAKÇA

- ABOUZEEDAN, A. (2011). SME Performance and Its Relationship to Innovation. Master Thesis, Linköping Studies in Science and Technology, Linköping.
- DAMANPOUR, F., ve Wischnevsky, J. D. (2006). "Research on Innovation in Organizations: Distinguishing Innovation-Generating from Innovation-Adopting Organizations". Journal of Engineering Technology Management, 23(4): 272.
- DRUCKER, P. F. (2007). 21. Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- DEMİRCİ, A. E., UZKURT, C., IŞIK, N., ALUFTEKİN, N., GÖKTEPE, H. ve AKDEVE, E. (2012). Yenilik yönetimi. Uzkurt ve AE Demirci (Editör) T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın, (2602).
- ELÇİ, Ő. (2008). İnovasyon, Kalkınma ve Rekabetin Anahtarı. Erişim Tarihi 10. 12. 2019, <http://inomer.org/>
- KARTAL, H. ve Kantek, F. (2018). "Hemşirelikte İnovasyon Örnekleri", Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 1(5): 58.
- KILIÇ, R. ve KEKLİK, B. (2012). "Kobi'lerde Genel Firma Özelliklerinin İnovasyon Uygulamalarına Etkisi: Balıkesir İlinde Bir Araştırma". Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 39: 97.
- KIRIM, A. (2006). İnovasyon (Birinci Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- NAKTİYOK, A. (2007). Yenilik Yönelimi ve Örgütsel Faktörler. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21(2): 211-230.
- OECD (2005). Oslo Klavuzu Çev: Tübitak, Ankara: Tübitak Yayınları. Erişim Tarihi 08. 12. 2019, www.tubitak.gov.tr

- ÖMÜR, G. A. (2016). Yenilikçi Örgütlerde İnovasyon Dinamikleri ile İnovasyon Performansı Arasındaki Etkileşim ve İso İnovasyon Ödüllü Kuruluşlarda Nitel Bir Araştırma. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ÖRTLEK, Z. (2015). İnovasyon ve Bölgesel Kalkınma Perspektifinden Türkiye. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aksaray.
- ÖRÜCÜ, E., KILIÇ, R., ve SAVAŞ, A. (2011). “KOBİ’lerde İnovasyon Stratejileri ve İnovasyon Yapmayı Etkileyen Faktörler: Bir Uygulama”. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 12(1): 62.
- PINAR, A.H. (2014). “İnovasyon ağında Stratejik Teknoloji Yönetimi ve İşletmelerde Teknoloji ve İnovasyon Stratejileri ile Rekabet Stratejileri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma”. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23(1): 16.
- YILMAZ, Z., ve İNCEKAŞ, E. (2018). “Türkiye’de İnovasyon ve Bölgesel Kalkınma”. Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(1): 155.
- YİĞİT, S. (2015). İnovasyon Rekabet Gücü Elde Etmeyi Daha da Önemlisi Bunu Sürdürmeyi Sağlar. Erişim Tarihi 08. 12. 2019, <http://dosya.toprakisveren.org.tr/>
- www.businessdictionary.com. (Erişim 07.12.2019).
- www.oecd-ilibrary.org (Erişim 07.12.2019).